



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 600/2020-6

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. novembra 2020 prerokoval vyhlásenie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky Roberta Šorla o jeho zaujatosti vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 2494/2020 a takto

r o z h o d o l :

Sudca III. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky Robert Šorl je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 2494/2020.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sudca III. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) Robert Šorl svojím listom z 2. novembra 2020 predsedovi ústavného súdu oznámil, že 29. októbra 2020 bola ústavnému súdu doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti Allianz – Slovenská poisťovňa, a. s., Dostojevského rad 4, Bratislava, IČO 00 151 700 (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátskou kanceláriou [REDACTED], [REDACTED], v mene ktorej koná jej konateľ a advokát [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Obdo 7/2020 z 24. augusta 2020. Ústavná sťažnosť sťažovateľky vedená ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2494/2020 bola 30. októbra 2020 v súlade s Rozvrhom práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 z 27. mája 2020 a dodatku č. 2 z 1. októbra 2020 (ďalej len „rozvrh práce“) pridelená sudcovi ústavného súdu Robertovi Šorlovi ako sudcovi spravodajcovi. Na konanie vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľky je v súlade s § 47 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) príslušný tretí senát ústavného súdu v zložení Martin Vernarský (predseda senátu) a sudcovia Peter Straka a Robert Šorl.

2. Sudca ústavného súdu Robert Šorl, vychádzajúc z dikcie § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde, predsedovi ústavného súdu v súlade s § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde oznámil skutočnosti, ktoré zakladajú dôvod na jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2494/2020, a to pre jeho pomer k právnej zástupkyňi sťažovateľky ako účastníčke konania. V konkrétnostiach sudca ústavného súdu zdôraznil, že s [REDAKOVANÉ], ktorý je advokátom a konateľom právnej zástupkyne sťažovateľky, má dlhoročný priateľský vzťah. Sudca ústavného súdu Robert Šorl v konkrétnostiach uviedol, že sa s [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], spoznal už počas štúdií na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, pričom *„následne sme boli v pravidelnom kontakte, keďže obaja sme v rovnakom čase pracovali ako odborní asistenti na Právnickej fakulte UK. Najmä pod vplyvom toho, že [REDAKOVANÉ] bol členom Súdnej rady Slovenskej republiky sa naša komunikácia v poslednom čase zintenzívnila. Doteraz sme v pravidelnom telefonickom a osobnom kontakte. Telefonicky komunikujeme takmer každý týždeň.“*

3. V závere svojho listu sudca ústavného súdu zdôraznil, že so zreteľom na jeho pomer k zástupcovi účastníka konania možno mať v súlade s § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde pochybnosti o jeho nezaujatosti.

II.

4. V súlade s § 49 ods. 1 a 4 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu ústavného súdu v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde (odsek 1). Dôvody vylúčenia podľa odseku 1 alebo odseku 2 oznámi sudca ústavného súdu bezodkladne predsedovi ústavného súdu (odsek 4).

5. Podľa § 50 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu môže sám vyhlásiť svoju zaujatosť vo veci; musí tak urobiť písomne bezodkladne a uviesť jej dôvody. Na opakované vyhlásenia zaujatosti vo veci vyhlásené tým istým sudcom ústavného súdu z toho istého dôvodu ústavný súd neprihliadne, ak už o predchádzajúcom vyhlásení sudcu ústavného súdu o jeho zaujatosti vo veci rozhodol.

6. V súlade s § 51 ods. 2 prvou vetou zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu ústavného súdu rozhoduje iný senát ústavného súdu určený rozvrhom práce.

7. Podľa čl. IV bodu 1 písm. d) rozvrhu práce ústavného súdu o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde rozhoduje štvrtý senát, ak ide o sudcov tretieho senátu.

8. Pokynom predsedu ústavného súdu z 3. novembra 2020 bola vec pridelená IV. senátu ústavného súdu.

9. Ústavný súd po posúdení dôvodov uvedených v oznámení sudcu III. senátu ústavného súdu Roberta Šorla vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 2494/2020 dospel k záveru, že dôvody, ktoré vo svojom oznámení uviedol, sú dostačujúce na vznik pochybností o jeho nezaujatosti pri rozhodovaní v danej veci.

10. V kontexte rozhodovania ústavného súdu vo veci vylúčenia sudcu ústavného súdu pre jeho zaujatosť ústavný súd zdôrazňuje, že požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania (porov. BARAK, A. *Judge in a Democracy*. Princeton University Press, 2008, s. 101 a nasl.), resp. nevzniká navonok legitímny dojem, že by takýto záujem mohol mať. Rozhodovanie sudcom, ktorý nie je nestranný, nie je len popretím rovnosti účastníkov konania, ale ide svojím spôsobom aj o rozhodovanie vo vlastnej veci (*nemo iudex in causa sua*; porov. bod 5 uznesenia Najvyššieho správneho súdu Českej republiky č. k. Nao 46/2010-78 z 11. júna 2010; www.nssoud.cz), a vôbec o popretie zmyslu súdnictva a práva. Rozhodovať nestranne nie je právom, výsadou či privilegiom sudcov. Ide o základnú povinnosť sudcov, o štrukturálny prvok súdneho systému (II. ÚS 381/2017).

11. Z pohľadu ľudsko-právneho a z pohľadu práva na nestranného sudcu ako komponentu práva na spravodlivý proces vyvinul Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) dve previazané stránky nestrannosti (Piersack proti Belgicku, sťažnosť č. 8692/79, rozsudok z 1. 10. 1982; Pohoska proti Poľsku, sťažnosť č. 33530/06, rozsudok z 10. 1. 2012). Nestrannosť má stránky subjektívnu a objektívnu. Európsky súd pre ľudské práva zároveň zdôrazňuje význam nestrannosti sudcu pre dôveru verejnosti v súdnictvo, a to jednak vo všeobecnosti (Olujíc proti Chorvátsku, sťažnosť č. 22330/05, rozsudok z 5. 2. 2005, bod 57), ale osobitne pri objektívnom teste (Kinský proti Českej republike, sťažnosť č. 42856/06, rozsudok z 9. 2. 2012, bod 87). Nestrannosťou je vo vnímaní ESLP absencia zaujatosti či predsudku vo veci a táto nestrannosť môže byť overovaná

už spomenutým subjektívnym a objektívnym testom. Východiskom je subjektívny test, v ktorom sa zisťuje osobné presvedčenie, postoj sudcu, resp. jeho záujem v prejednávanej veci. Osobná nestrannosť sudcu sa predpokladá, kým sa nepreukáže opak. Takýmto „opakom“ môže byť sudcom prejavené nepriateľstvo, neznášanlivosť alebo ak si napríklad sudca z osobných dôvodov vyhradí prejednanie veci pre seba.

12. Požiadavka nestrannosti nemôže byť dostatočne naplnená len subjektívnym testom, ktorý je náročný z hľadiska preukazovania. Na subjektívny test teda plynule nadväzuje test objektívny, ktorý si všíma, či sudca vykazuje legitímne pochybnosti z hľadiska jeho nestrannosti. Tu je dôležitá perspektíva nestranného pozorovateľa a relevantné je aj zdanie (ne)strannosti („*Justice must not only be done, it must also be seen to be done.*“). Podľa ESĽP musí byť ustálené, či existujú zistiteľné skutočnosti, ktoré môžu vzbudzovať pochybnosti o nestrannosti sudcov, a v tomto zmysle môže mať aj zdanie určitú dôležitosť, pretože „v stávke“ je dôvera, ktorú musia súdy v spoločnosti vzbudzovať, nehovoriac o dôvere samotných účastníkov konania (Daktaras proti Litve, sťažnosť č. 42095/98, rozsudok z 10. 10. 2000, bod 32). Pozícia namietajúceho má v objektívnom teste dôležitý význam, avšak rozhodujúce je, či je jeho obava aj objektívne akceptovateľná.

13. Z judikatúry ústavného súdu teda vyplýva, že existenciu nestrannosti sudcu treba posudzovať podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania konkrétneho sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (III. ÚS 16/00).

14. Ústavný súd, vychádzajúc z uvedeného, bral zo subjektívneho hľadiska do úvahy, že sudca ústavného súdu Robert Šorl sám svoju zaujatosť v predmetnej veci vyhlásil.

15. Pokiaľ ide o objektívne hľadisko nestrannosti, ústavný súd zastáva názor, že oznámené skutočnosti vzbudzujú objektívne pochybnosti o nezaujatosti sudcu ústavného súdu Roberta Šorla. V konkrétnostiach sudca ústavného súdu Robert Šorl poukazuje na to, že jeho vzťah k právnenému zástupcovi sťažovateľky determinuje kolegialita vyplývajúca

jednak zo štúdií na rovnakej vysokej škole, ako aj z predchádzajúcej účasti v rovnakom pracovnom kolektíve. Zdôrazňuje pritom zintenzívnenie komunikácie s [REDACTED], ako aj pravidelný telefonický a osobný kontakt. Vzťah k právnomu zástupcovi sťažovateľky sudca ústavného súdu Robert Šorl označuje ako dlhoročný a priateľský.

16. Vo všeobecnosti kolegiálna medzi posudzovanými subjektmi neprekračujúca medze profesionality vzájomných vzťahov nepostačuje z objektívneho hľadiska k vzniku pochybnosti o zaujatosti, a preto bez ďalšieho nie je ani dôvodom na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania v konkrétnej veci. Ústavný súd vychádza z názoru, že kolegiálne vzťahy medzi aktérmi právneho života (právnikmi) vrátane sudcov ústavného súdu bez ďalšieho nemôžu byť dôvodom na spochybnenie nestrannosti sudcov ústavného súdu a na ich vylúčenie z prerokovania veci z tohto dôvodu (mutatis mutandis IV. ÚS 124/2010, II. ÚS 36/2012). Avšak v prípade, že by takýto vzájomný vzťah prerástol cez rýdzo profesionálny rámec a nadobudol tak charakter bližšieho priateľského, prípadne negatívneho súkromného vzťahu (zodpovedajúcej intenzity), mohlo by ísť o okolnosť vzbudzujúcu odôvodnené pochybnosti o nezaujatosti (k tomu pozri aj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Nc 6/2015 z 8. júna 2015).

17. Skutočnosti uvádzané sudcom ústavného súdu Robertom Šorlom zvyrazňujúce priateľský vzťah medzi posudzovanými subjektmi sprevádzaný intenzívnou vzájomnou komunikáciou telefonickou, ako aj osobnou podľa názoru ústavného súdu objektívne vzbudzujú pochybnosti o nestrannosti sudcu ústavného súdu Roberta Šorla v konaní vedenom ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2494/2020. Uvedené skutočnosti totiž bez pochyb možno zaradiť do kategórie tých, ktoré možno hodnotiť ako vymykajúce sa z bežného rámca vzťahu medzi sudcom, ktorý má prejednať a rozhodnúť vec, a právnym zástupcom sťažovateľky ako účastníčky konania v danej veci. Skutočnosti uvádzané samotným sudcom ústavného súdu definujú veľmi konkrétne individuálny vzťah medzi ním a právnym zástupcom sťažovateľky prekračujúci rámec čisto kolegiálneho a profesionálneho vzťahu medzi nimi.

18. Z uvedených dôvodov IV. senát ústavného súdu rozhodol podľa § 49 ods. 1 prvej vety v spojení s § 51 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. novembra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu